

4. Allmänna intressen

4.1 Bebyggelse

En övervägande del av bostäderna i Nykvarns kommun består av småhus. Cirka 70 procent av Nykvarnsborna (8 065 inv. 30/6 2001) bor i enfamiljshus, och de flesta av hushållen - 67 procent- äger sina fastigheter.

630 lägenheter eller 24% ägs av Nykvarnsbostäder och cirka 100 lägenheter hyrs ut av privata värdar. 4 % av bostäderna är bostadsrätt. Nykvarns kommun har vuxit kraftigt under en följd av år och exploateringstrycket på bostadsmarknaden är mycket stort. Inflyttningen till Nykvarn styrs av en rad faktorer som ligger utom räckhåll för oss: svängningar i konjunkturen, arbetslöshet mm. Kommunen kan dock i sin planering påverka en central tillväxtfaktor, planberedskapen för bostäder. Ett av de viktigaste ställningstaganden som kommunen måste ta i översiktsplanen är att prioritera utbyggnadsområdena.

Större delen av Nykvarns areal är landsbygd och i kretsloppssamhället har jordbruket en nyckelroll. En avgörande förutsättning för höga natur- och kulturvärden i odlingsbygderna är att jordbruket hålls levande. Inom kommunen finns ett gammalt och varierat odlings- och skogslandskap värt att slå vakt om. Åkerarealen minskar och med den hagmarker, slätterängar och därmed det öppna landskapet och variationsrikedomen.

Intresset för djurhållning är i avtagande, dålig lönsamhet är ett problem. Det finns dock ett undantag: hästarna. Efterfrågan på så kallade "hästgårdar" är stor. Det finns också ett intresse från flera landsbygdsbor att stycka av och sälja en eller flera tomter. Det är viktigt att det inom kommunen finns ett samlat förhållningssätt till hur landsbygden bör utvecklas.

Kommunen har genom Kommunfullmäktige 2000-04-20 § 39 tagit ett policybeslut för utbyggnad i områden utanför tätorten och även för permanentning av kommunens fritidsområden.

Förtättnings- och exploateringsområden utanför tätorten.

Ett levande jordbrukslandskap och ett aktivt och hänsynstagande skogsbruk har stora värden för friluftsliv, kulturmiljövård och biologisk mångfald. Dessa intressen ska väga tungt i beslut om byggande på landet.

Nya hus för helårsboende bör främst ligga i anslutning till goda allmänna kommunikationer.

Kommunen vill stimulera till en samlad bybildning när nya hus ska byggas på landet. Konsekvenserna för miljö och service ska då belysas i en detaljplan.

Detaljplan kan också krävas för en enstaka ny byggnad. Till exempel om den har stor påverkan på omgivningen.

Vid bedömningar av ny bebyggelse skall lokaliseringsprövningen ske enligt reglerna i PBL (Plan- och bygglagen) 2 kap.

Lämplighetsbedömningen kan sammanfattas i tre punkter:

4. Tomtens lokalisering
5. Tomtplatsens anordnande
6. Byggnadernas placering och utformning

Önskvärt är även att husen som byggs i glesbygd även följer byggtaditionerna i sörmländsk landsbygd t ex:

- Enkel rektangulär form
- Förhöjt väggliv
- Taklutning 24 - 38 grader
- Symmetriska fasader
- Huvudbyggnad och garage fristående från varandra

Fritidshusområden

Finkarby, Svartbro

En ökad byggrätt kan bli möjlig (genom planändring) om en långsiktig och hållbar lösning för vatten och avlopp presenteras. Vägstandarden bör även uppfylla kraven för permanentboende.

Farfars udde

En ökad byggrätt kan bli möjlig (genom planändring) när vatten och avlopp från området kan anslutas till kommunens VA-nät i samband med en förtätning av Hökmossen. Området bör prioriteras med hänsyn till Yngerns skyddsvärden.

Övriga fritidsområden

Övriga områden bör i nuläget kunna ha kvar sina byggrätter för fritidsändamål p g a dåliga vägförbindelser, besvärliga mark- och vattenförhållanden samt risk för olämplig påverkan av skyddsområden.

4.2 Service

Skolor och förskolor

Nykvarn är en ung kommun och detta märks på behovet av förskole- och grundskoleplatser. Vid årsskiftet 2001-2002 var antalet barn/ungdomar i åldersgruppen 1 t.o.m. 20 år 2512 personer. Detta är 31 % av kommunens totala befolkning och innebär att behovet av en snabb utbyggnad av förskolor, grundskolor, särskolor, fritidshem, fritidsgårdar och andra lokaler som kopplas till barn/ungdomar är av största vikt.

Om Nykvarns kommun växer med 4 000 personer fram till år 2015 innebär det att behovet av utbyggd "skola" ytterligare accentueras och med detta ökar investeringsbehovet gällande lokaler. För att klara en elevökning på 4000 nya invånare behöver kommunen kunna ta emot ytterligare 300 elever. Då behöver en skola byggas ut , alternativt ytterligare en ny skola byggas. Detta skulle innebära en kostnadsökning per elev med 8-10 procent jämfört med idag. Blir behovet sedan lägre än beräknat ökar kostnaden per barn ytterligare.

Efter nybyggnad av skola som ersätter Lillhagaskolan samt mindre om- och tillbyggnader i de övriga skolorna, alternativt komplettering med paviljonger, klaras elevökningen motsvarande en ökning med 2000 invånare.

För att klara en ökning med 4000 invånare behöver även förskolan byggas ut. Investeringskostnaden gör att en utbyggnad med knappt 300 platser ökar kostnaden för alla förskolebarn med mellan 8 och 10 procent jämfört med idag. Blir behovet sedan lägre än beräknat ökar kostnaden per barn ytterligare.

Vård och omsorg

Kostnaderna för vård och omsorg utgör en dryg tredjedel av budgeten i Nykvarns kommun och omfattar följande områden:

Individ- och familjeomsorgen - handlägger ärenden som bl a rör utredning, beslut och bistånd i form av ekonomiskt bistånd, missbrukarvård, barn- och ungdomsvård, stödinsatser till både unga och gamla - är en till största delen lagstyrd verksamhet som ger lite utrymme för valmöjligheter. Mycket handlar om politiskt viljeinriktning som stöd för de bedömningar man gör utifrån uppställda lagkrav.

LSS/personliga assistenter - har Nykvarns kommun både i form av gruppboende och personlig assistans i ordinärt boende. Kvarntunets gruppboende är en nationell tillgång vad gäller boende och vård för psykiskt funktionshindrade med ett brutalt emotionellt utåtagerande beteende. Personlig assistans får de funktionshindrade som uppfyller kraven för att omfattas av denna rättighetslag.

Psykiatri - köper Nykvarns kommun från Södertälje kommun. Den grupp som har behov av detta stöd är förhållandevis liten och det är dagsläget inte möjligt att i egen regi tillgodose gruppens behov på det sätt som nu sker.

Platser på äldreboendet Lugnets utökas med 10 ytterligare platser under 2002 samt har projekterat för ytterligare 10 platser vilket ger möjlighet till totalt 52 vårdplatser. Hemtjänsten bistår idag ca 50 äldre och funktionshindrade med service och personlig omvårdnad.

Den som har behov av vård och omsorg i form av trygghetslarm, färdtjänst, matdistribution och heminstruktör vid syn- och/eller hörselhandikapp får även detta genom kommunens försorg.

För att kunna ge social gemenskap kombinerat med aktiviteter och rehabilitering driver kommunen idag dels en biståndsbedömd dagverksamhet och dels en frivillig hobbyverksamhet.

En viktig del i syftet att förbättra de äldre och funktionshindrades möjligheter till aktiviteter och gemenskap utgör Frivilligcentralen Stugans Vänner. Den är en ideell förening men där kommunen står för personalkostnaden för den samordnartjänst som finns som spindeln i nätet.

En ökning av antalet boende i kommunen kommer ytterligare att ställa ytterligare krav på utökning av dessa tjänster.

För Individ- och familjeomsorgen kommer det att innebära krav på utökning framför allt vad gäller förebyggande arbete i form av fältarbetare. Men vi kan aldrig komma ifrån att växande befolkning också periodvis kommer att vara i behov av ekonomiskt bistånd, missbrukarvård och andra stödinsatser som både kräver personella resurser och ekonomi.

LSS/personliga assistenter kommer att behöva växa i omfattning då en ökad befolkning också innebär fler personer som under livets olika skiften råkar ut för händelser som leder till funktionshinder. Två stora krav kommer successivt att växa fram inom dessa verksamheter. Det första är behovet av gruppboende för de som av olika skäl inte kan bo i ordinärt boende. Detta gruppboende kommer att behöva kombineras med möjligheter till korttidsboende. Det andra kravet kommer att vara inom personlig assistans och där handlar det framför allt om att kunna rekrytera assistenter med kompetens och intresse för detta arbetsområde. Kostnadmässigt står staten för 80% av kostnaderna för personlig assistans och kommunen för 20% men det kommer trots denna uppdelning att bli relativt stora kostandsökningar för kommunen.

Psykiatri-behovet kommer rimligen att öka i proportion till befolkningsökning. Yttre faktorer kan både på ett positivt och negativt sett påverka denna utveckling. Skulle antalet personer med behov av psykiatriskt stöd inom kommunen öka för mycket och för fort är det tveksamt om Södertälje kommun kan möta detta utökade behov. Detta scenario skulle kräva att Nykvarns kommun skulle behöva starta egen verksamhet inom området.

Antalet platser på äldreboendet Lugnet kommer med all sannolikhet att räcka ganska långt i framtiden. Med en väl utbyggd hemtjänst och landstingsdriven hemsjukvård kommer man att kunna förskjuta behoven av inflyttning till särskilt boende. Med en ökad befolkning kan dock kraven på att även äldre, med eller utan behov av kommunalt stöd, ska ges inflyttningmöjlighet öka behoven av boendeplatser. En annan aspekt är om den bostadsutbyggnad som sker i kommunens olika delar också kommer att resultera i krav på satellitboenden inom äldreomsorgen. Dessa skulle då organisatoriskt kunna knytas till Lugnets äldreboende men kräver förstås resurser både i form av lokaler och personal.

Hemtjänsten består idag ca 50 äldre och funktionshindrade med service och personlig omvårdnad. En omvärldsblick ger vid handen att detta är en relativt låg andel av befolkningen som idag har ansökt om detta bistånd. En ökad inflyttning borde inte inom den närmaste framtiden ställa några stora krav på utökning av hemtjänst förutsatt att det är en yngre population som flyttar in. Däremot kan man ana att andelen äldre som ansöker om hemtjänst kan komma att öka vilket då skulle leda till krav på utökning.

De som har behov av vård och omsorg i form av trygghetslarm, färdtjänst, matdistribution och heminstruktör vid syn- och/eller hörselhandikapp kommer även i en växande kommun att få detta genom kommunens försorg. Dessa funktioner inryms idag i hemtjänst och dagcentral och kommer med all sannolikhet inte att kräva några oförutsedda resurskrav.

En viktig del i ett förebyggande arbete med god folkhälsa för ögonen är att kunna ge social gemenskap kombinerat med aktiviteter och rehabilitering. Den biståndsbedömda dagverksamhet och frivilliga hobbyverksamheten tillsammans med frivilligcentralen har nyckelfunktioner inom detta område. De behov av utökning som en ökad befolkning kan behöva torde dock inte kräva oförutsedda kostnader. Möjligen samordningsvinster finnas att göra genom att sammanföra frivilligcentral och hobbyverksamhet men detta ställer då krav på andra lokaler än de befintliga.

Inom landstingets ansvarsområde kommer det med all nödvändighet att behöva ställas krav på såväl en utbyggd som väl fungerande primärvård och att möjligheterna till hemsjukvård förstärks.

Kommersiell service

Var affärerna byggs påverkar både tätorternas struktur, miljö och tillgängligheten till service. Stormarknader utanför tätorterna innebär sämre service i våra bostadsområden och en ökad biltrafik som belastar miljön. Ett rikt utbud av handel i tätorten är en förutsättning för att orten ska vara levande och attraktiv. Samtidigt är tillgång till lågprishandel en fördel för konsumenterna.

Ny detaljhandel bör kunna inrymmas i Nykvarns centrum för att det ska bli levande och attraktivt. Där bör finnas ett brett serviceutbud som kan tillgodose den dagliga handeln samt ett utbud av specialvaror (t ex Systembolag) som komplement. En sund konkurrenssituation ska eftersträvas.

Detaljhandel bör inte lokaliseras i stora externa områden, det skulle ta för mycket köpkraft från tätortens centrum. Stora externa etableringar påverkar inte bara vår egen kommun utan även grannkommunerna.

Närbutiker kan uppföras i ytterområdena för att ge en utökad service och närhet.

4.3 Kommunikationer

I samband med att utbyggnad sker utanför tätorten ökar kraven på bättre allmänna kommunikationer och säkrare vägar. Detta medför också att kraven på infartsparkeringar ökar, då många troligtvis tar bil till tätorten för att sedan ta tåg eller buss till arbetsplatsen. Kraven på vägsamfälligheter ökar dvs snöröjning/halkbekämpning, gatubelysning, säkra busshållplatser samt drift och underhåll.

Kommunen bör arbeta för att på sikt få en trafikplats på E20 vid Taxinge samt en plan-schild korsning med E20 och järnvägen för gång- och cykeltrafik.

Det finns lokalbussar till Södertälje, Taxinge, Nygård och Sundsvik. Inga interna bussförbindelser finns inom Nykvarns tätort. I samband med kommunens tillväxt bör en service linje inom tätorten utredas.

Många av kommunens invånare pendlar till arbetsplatser utanför kommunens gränser med tåg, buss eller bil.

Nykvarn bör därför tillsammans med kommunerna utmed Svealandsbanan arbeta för att tätare tågförbindelser och dubbelspår byggs ut på sträckan Södertälje Syd - Eskilstuna, samt att tågkapaciteten höjs.

Kommunen bör aktivt arbeta för utveckling av kollektivtrafiken i samband med utbyggnad av tillkommande bebyggelse.

Parallellt med översiktsplanen pågår arbetet med en **Gång- och cykelplan** som ska ligga till grund för ett kommunövergripande nät av primära förbindelser och en funktionell standard avseende trafiksäkerhet, framkomlighet, miljö och trygghet.

I samband med exploatering och utbyggnad av Mörby industriområde arbetar kommunen för att få en reducerad hastigheten på Lv 509 mellan motorvägsavfarten och Centrumvägen, samt en gång- och cykelväg med säkrare busshållplatser utmed sträckan.

Utvecklingen av **breddbandstekniken** skapar bättre möjligheter för både invånare och företag att använda den "nya tekniken". På sikt kan detta ge bättre möjligheter för distansarbete vilket kraftigt kan komma att påverka Nykvarns attraktionskraft som bostadsort.

4.4 Teknisk försörjning

Lokala och regionala energitillgångar bör utgöra basen för kommunens energiförsörjning. Återvinningen av material och energiresurser i avfallet ska utvecklas så att avfallsmängden kan minska enligt kommunens avfallsplan.

Panncentralen i Nykvarn har kretsloppsanpassats genom att anläggningen anpassats för eldning med biobränsle, som består av utsorterat träbränsle från avfallsdeponier.

Panncentralens biobränslepanna tillsammans med solvärmeanläggning producerar idag till största delen förnyelsebar energi vilket genom låga koldioxidutsläpp ger en positiv påverkan på miljön.

För att bedöma behovet av energi och lokala och regionala energitillgångar under planperioden bör en energiplan upprättas för tätorten.

I översiktsplanen föreslås att:

- * en energiplan upprättas för tätorten
- * uppvärmning av framtida områden i tätorten baseras på lokalt producerad fjärrvärme
- * vid större utbyggnadsområden utanför tätorten skall gemensamma lösningar för vatten, värme och avlopp eftersträvas.

I Va-utredning för översiktsplan 2002 föreslås/bedöms att:

- befintliga vattenledningsnätet kan behöva förstärkas inom tätorten;
- en vattenreservoar eller extra matarledning från Södertälje bör utredas samt att andra möjligheter till dessa alternativ också bör studeras;
- överföringsledningarna, vatten och spillvatten, mellan Nykvarn och Södertälje bedömts ha kapacitet för bebyggelsen enligt ÖP 2002;
- för flera av de nya områdena krävs pumpning av avloppet (spillvattnet) på grund av topografiska förhållanden dvs flera avloppspumpstationer måste byggas ut;
- dagvattenhanteringen noga bör studeras för kommande områden med avseende på möjligheterna för lokalt omhändertagande samt om behov av rening finns;

Att ansluta nya områden med vatten och avlopp kan komma att kräva stora investeringar som inte alltid kan finansieras av enbart anläggningsavgifterna

4.5 Miljö- / Riskhänsyn

I översiktsplanen samordnas olika övergripande allmänna intressen med utgångspunkt i en långsiktigt hållbar utveckling för att uppnå en god bebyggd miljö.

Nationella miljömål och miljö kvalitetsnormer skall därför iaktas vid planering, planläggning och byggande så att normerna uppfylls och leda till ett samhälle där de stora miljömålen är lösta.

Det kan till exempel gälla bostadsförsörjning, näringslivets utveckling, trafik- och kommunikationsfrågor, natur- och kulturmiljöns intressen etc.

Nationella mål

Till nästa generation ska vi kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta. De 15 miljö kvalitetsmålen ska leda vägen för vår strävan att åstadkomma en ekologiskt hållbar samhällsutveckling. Målen kommer att inarbetas i kommunens Agenda 21 och påverkar / styr en stor del av den framtida planeringen i kommunen. En sammanfattning av målen redovisas utom målet för fjällmiljön som ej berör kommunen.

Målen har i ÖP2002 beaktats vid miljöbedömning i följande planer och föreslagna utredningar:

Skyddet av Yngern, avsnitt 1.8
Grönstrukturplan (förslag), avsnitt 1.8
Naturreservat (förslag), avsnitt 1.9
Energiplan (förslag), 1.12
Policy för byggande på landet,
Avfallsplan, godkänd av kommunfullmäktige 2002-01-01
Grön skogsbruksplan, upprättad 2001
Ängs- och hagmarksinventering, Länsstyrelsen, 2001

God bebyggd miljö

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö skall utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden skall tas tillvara och utvecklas. Byggnader och anläggningar skall lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Miljö kvalitetsmålet

God bebyggd miljö bör, enligt riksdagens beslut, i ett generationsperspektiv innebära bland annat följande:

- Den bebyggda miljön ger skönhetsupplevelser och trevnad samt har ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur så att alla människor ges möjlighet till ett rikt och utvecklande liv och så att omfattningen av människors dagliga transporter kan minskas.
- Det kulturella, historiska och arkitektoniska arvet i form av byggnader och bebyggelsemiljöer samt platser och landskap med särskilda värden värnas och utvecklas.
- En långsiktigt hållbar bebyggelsestruktur utvecklas, både vid nylokalisering av byggnader, anläggningar och verksamheter och vid användning, förvaltning och omvandling av befintlig bebyggelse.
- Boende- och fritidsmiljön, samt så långt möjligt arbetsmiljön, uppfyller samhällets krav på gestaltning, frihet från buller, tillgång till solljus, rent vatten och ren luft.
- Natur- och grönområden med närhet till bebyggelsen och med god tillgänglighet värnas så att behovet av lek, rekreation, lokal odling samt ett hälsosamt lokalklimat kan tillgodoses.
- Den biologiska mångfalden bevaras och utvecklas.
- Transporter och transportanläggningar lokaliseras och utformas så att skadliga intrång i stads- eller naturmiljön begränsas och så att de inte utgör hälso- eller säkerhetsrisker eller i övrigt är störande för miljön.
- Miljöanpassade kollektivtrafiksystem av god kvalitet finns tillgängliga och förutsättningarna för säker gång- och cykeltrafik är goda.
- Människor utsätts inte för skadliga luftföroreningar, bullerstörningar, skadliga radonhalter eller andra oacceptabla hälso- eller säkerhetsrisker.
- Mark- och vattenområden är fria från gifter, skadliga ämnen och andra föroreningar.
- * Användningen av energi, vatten och andra naturresurser sker på ett effektivt, resursbesparande och miljöanpassat sätt och främst förnyelsebara energikällor används.
- Naturgrus nyttjas endast när ersättningsmaterial inte kan komma i fråga med hänsyn till användningsområdet.
- Naturgrusavlagringar med stort värde för dricksvattenförsörjningen och för natur- och kulturlandskapet bevaras
- Den totala mängden avfall och avfallets farlighet minskar.
- Avfall och restprodukter sorteras så att de kan behandlas efter sina egenskaper och återföras i kretsloppet i ett balanserat samspel mellan bebyggelsen och dess omgivning.

Begränsad klimatpåverkan

Halten av växthusgaser i atmosfären skall i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet skall uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att detta globala mål kan uppnås.

Den av människan orsakade klimatpåverkan är en central miljöpolitisk fråga och ett prioriterat miljöområde internationellt sett. Den internationella processen sker inom ramen för klimatkonventionen från 1992. Parterna i Klimatkonventionen förhandlade vid ett möte i Kyoto 1997 fram ett protokoll (Kyotoprotokollet) till konventionen. I detta protokoll specificerades vilka utsläppsmål man ska uppnå till perioden 2008-2012.

Enligt Kyotoprotokollet

ska industriländerna minska sina utsläpp med 5,2 procent jämfört med år 1990. Protokollat avser växthusgaserna koldioxid, dikväveoxid (s.k. lustgas) och metan. EU ska minska sina utsläpp med åtta procent, USA med sju procent och Japan med sex procent. Inom EU har en intern bördesfördelning resulterat i att Sverige får öka sina utsläpp med fyra procent.

Frisk luft

Halterna av luftföroreningar överskrider inte lågrisknivåer för cancer eller riktvärden för skydd mot sjukdomar eller påverkan på växter, djur, material och kulturföremål. Riktvärdena sätts med hänsyn till personer med överkänslighet och astma.

- Delmål för miljö kvalitetsmålet
- Halten 5 mikrogram/m³ för svaveldioxid som årsmedelvärde ska vara uppnådd i samtliga kommuner år 2005.
- Halterna 20 mikrogram/m³ som årsmedelvärde och 100 mikrogram/m³ som timmedelvärde för kvävedioxid ska i huvudsak vara uppnådda år 2010.
- Halten marknära ozon ska inte överskrida 120 mikrogram/m³ som åtta timmars medelvärde år 2010.
- År 2010 ska utsläppen av flyktiga organiska ämnen (VOC) i Sverige, exklusive metan, ha minskat till 241 000 ton.

Bara naturlig försurning

De försurande effekterna av nedfall och markanvändning skall underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen skall heller inte öka korrosionshastigheten i tekniska material eller kulturföremål och byggnader.

Det nationella miljö kvalitetsmålet innebär att:

Onaturlig försurning av marken motverkas så att den naturliga produktionsförmågan och den biologiska mångfalden bevaras.

Sverige verkar för att depositionen av försurande ämnen på lång sikt inte överskrider den kritiska belastningen för mark och vatten.

Halterna i luft understiger fem mikrogram svaveldioxid per kubikmeter och 20 mikrogram kvävedioxid per kubikmeter luft (årsmedelvärden) för att skydda tekniska material. Markanvändningens bidrag till försurningen av mark och vatten motverkas genom att skogsbruket anpassas till växtplatsens försurningskänslighet. 2010 ska utsläppen i Sverige av kväveoxider till luft ha minskat till 148 000 ton

Giftfri miljö

Miljön skall vara fri från ämnen och metaller som skapats i eller utvunnits av samhället och som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.

Miljökvalitetsmålet bör i ett generationsperspektiv innebära bland annat följande:

- Halterna av naturfrämmande ämnen i miljön är nära noll.
- Den sammanlagda exponeringen i arbetsmiljö, yttre miljö och inomhusmiljö för särskilt farliga ämnen är nära noll och för övriga kemiska ämnen inte skadlig för människor.
- Förorenade områden är undersökta och vid behov åtgärdade.
- Halterna av ämnen som förekommer naturligt i miljön är nära bakgrunds nivåerna.

Skyddande Ozonskikt

Ozonskiktet skall utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning.

Miljökvalitetsmålet bör i ett generationsperspektiv innebära bland annat följande:

- Sverige verkar för att halterna av klor, brom och andra ozonnedbrytande ämnen i stratosfären inte överstiger naturliga nivåer.
- Inom loppet av en generation ska användningen av ozonnedbrytande ämnen i Sverige vara avvecklad.

Säker strålmiljö

Människors hälsa och den biologiska mångfalden skall skyddas mot skadliga effekter av strålning i den yttre miljön.

Miljökvalitetsmålet bör i ett generationsperspektiv innebära bland annat följande:

- Stråldoser begränsas så långt det är rimligt möjligt.
- Den högsta sammanlagda årliga effektiva stråldosen som individer ur allmänheten får utsättas för från verksamheter med strålning överstiger inte 1 millisievert (mSv) per person under ett år.
- Allvarliga tillbud och haverier i kärntekniska anläggningar förebyggs. Spridning av radioaktiva ämnen till omgivningen förhindras eller begränsas om ett haveri skulle inträffa.
- Effekterna av UV-strålning begränsas så långt som möjligt.
- Riskerna med elektromagnetiska fält kartläggs så långt som möjligt och nödvändiga åtgärder vidtas i takt med att eventuella risker identifieras.

Ingen övergödning

Halterna av gödande ämnen i mark och vatten skall inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningarna för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

- Miljökvalitetsmålet Ingen övergödning bör, enligt riksdagens beslut, i ett generationsperspektiv innebära bland annat följande:
- Belastningen av näringsämnen får inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa eller försämra förutsättningarna för biologisk mångfald.

- Nedfallet av luftburna kväveföreningar överskrider inte den kritiska belastningen för övergödning av mark och vatten någonstans i Sverige.
- Grundvatten bidrar inte till ökad övergödning av ytvatten.
- Sjöar och vattendrag i skogs- och fjällandskap har ett naturligt näringstillstånd.
- Sjöar och vattendrag i odlingslandskap har ett naturligt tillstånd, vilket högst kan vara näringsrikt eller måttligt näringsrikt.
- Näringsförhållandena i kust och hav motsvarar i stort det tillstånd som rådde under 1940-talet och tillförsel av näringsämnen till havet orsakar inte någon övergödning.
- Sjöar och vattendrag har god ekologisk status enligt definitionen i EG:s ramdirektiv för vatten.
- Svenska kustvatten har god ekologisk status enligt definitionen i EG:s ramdirektiv för vatten.
- Skogsmark har ett näringstillstånd som bidrar till att bevara den naturliga art-sammansättningen.
- Jordbruksmark har ett näringstillstånd som bidrar till att bevara den naturliga artsammansättning

Sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag skall vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer skall bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion skall bevaras samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

- Miljökvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag bör, enligt riksdagens beslut, i ett generationsperspektiv innebära bland annat följande:
- Belastningen av näringsämnen och föroreningar får inte minska förutsättningarna för biologisk mångfald.
- Främmande arter och genetiskt modifierade organismer som kan hota biologisk mångfald introduceras inte.
- Sjöars, stränders och vattendrags stora värden för natur- och kulturupplevelser samt bad- och friluftsliv värnas och utvecklas hänsynsfullt och långsiktigt.
- Fiskar och andra arter som lever i eller är direkt beroende av sjöar och vattendrag kan fortleva i livskraftiga bestånd.
- Anläggningar med stort kulturhistoriskt värde som använder vattnet som resurs kan fortsätta att brukas.
- I dagens oexploaterade och i huvudsak opåverkade vattendrag är naturliga vattenflöden och vattennivåer bibehållna och i vattendrag som påverkas av reglering är vattenflöden så långt möjligt anpassade med hänsyn till biologisk mångfald.
- Gynnsam bevarandestatus upprätthålls för livsmiljöer för hotade, sällsynta eller hänsynskrävande arter samt för naturligt förekommande biotoper med bevarandevärden.
- Hotade arter har möjlighet att sprida sig till nya lokaler inom sina naturliga utbredningsområden så att långsiktigt livskraftiga populationer säkras.
- Sjöar och vattendrag har God ytvattenstatus med avseende på artsammansättning och kemiska och fysikaliska förhållanden enligt EG:s ramdirektiv för vatten (2000/60/EG).
- Utsättning av genmodifierad fisk äger inte rum.
- Biologisk mångfald återskapas och bevaras i sjöar och vattendrag.

GRUNDVATTEN AV GOD KVALITET

Grundvattnet skall ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

- Miljökvalitetsmålet Grundvatten av god kvalitet bör, enligt riksdagens beslut, i ett generationsperspektiv innebära bland annat följande:

- Grundvattnets kvalitet påverkas inte negativt av mänskliga aktiviteter som markanvändning, uttag av naturgrus, tillförsel av föroreningar med mera.
- Det utläckande grundvattnets kvalitet är sådant att det bidrar till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.
- Förbrukning eller annan mänsklig påverkan sänker inte grundvattennivån så att tillgång och kvalitet äventyras.
- Grundvattnet har så låga halter av föroreningar orsakade av mänsklig verksamhet att dess kvalitet uppfyller kraven för god dricksvattenkvalitet enligt gällande svenska normer för dricksvatten och kraven på God grundvattenstatus enligt EG:s ramdirektiv för vatten (2000/60/EG).
- Hotade arter och stammar har möjlighet att sprida sig till nya lokaler inom sina naturliga utbredningsområden så att långsiktigt livskraftiga populationer säkras.
- Gynnsam bevarandestatus upprätthålls för livsmiljöer för hotade, sällsynta och hänsynskrävande arter samt för naturligt förekommande biotoper med bevarandevärde.
- Kust- och skärgårdslandskapets naturskönhet, naturvärden, kulturmiljövärden, biologiska mångfald och variation bibehålls genom ett fortsatt varsamt brukande.
- Fiske, sjöfart och annat nyttjande av hav och vattenområden, liksom bebyggelse och annan exploatering i kust- och skärgårdsområden sker med hänsyn till vattenområdenas produktionsförmåga, biologiska mångfald, natur- och kulturmiljövärden samt värden för friluftslivet.
- Låg bullernivå eftersträvas.
- Kust- och skärgårdslandskapets byggnader och bebyggelsemiljöer med särskilda värden värnas och utvecklas.
- Samtliga kustvatten har God ytvattenstatus med avseende på artsammansättning samt kemiska och fysikaliska förhållanden enligt EG:s ramdirektiv för vatten (2000/60/EG).

Myllrande våtmarker

Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet skall bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

Miljö kvalitetsmålet Myllrande våtmarker bör, enligt riksdagens beslut, i ett generationsperspektiv innebära bland annat följande:

- I hela landet finns våtmarker av varierande slag, med bevarad biologisk mångfald och bevarade kulturhistoriska värden.
- Hotade arter har möjlighet att sprida sig till nya lokaler inom sina naturliga utbredningsområden så att långsiktigt livskraftiga populationer säkras.
- Främmande arter och genetiskt modifierade organismer som kan hota den biologiska mångfalden introduceras inte.
- Torvbrytning sker på lämpliga platser med hänsyn till natur- och kulturmiljön och den biologiska mångfalden.
- Våtmarker skyddas så långt möjligt mot dränering, torvtäkter, vägbyggen och annan exploatering.
- Våtmarkernas värde för friluftsliv värnas.

Levande skogar

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion skall skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Miljö kvalitetsmålet Levande skogar bör, enligt riksdagens beslut, i ett generationsperspektiv innebära bland annat följande:

- Skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga bevaras.

- * Skogsekosystemets naturliga funktioner och processer upprätthålls.
- Naturlig föryngring används på för metoden lämpliga marker.
- Skogarnas naturliga hydrologi värnas.
- Brändernas påverkan på skogarna bibehålls.
- Skötselkrävande skogar med höga natur- och kulturmiljövärden vårdas så att värdena bevaras och förstärks.
- Skogar med hög grad av olikåldrighet och stor variation i trädslagssammansättning värnas.
- Kulturminnen och kulturmiljöer värnas.
- Skogens betydelse för naturupplevelser och friluftsliv tas till vara.
- Hotade arter och naturtyper skyddas.
- Inhemska växt- och djurarter fortlever under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd.
- Hotade arter har möjlighet att sprida sig till nya lokaler inom sina naturliga utbredningsområden så att livskraftiga populationer säkras.
- Främmande arter och genetiskt modifierade organismer som kan hota den biologiska mångfalden introduceras inte.

Ett rikt odlingslandskap

Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion skall skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

Miljökvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap bör, enligt riksdagens beslut, i ett generationsperspektiv innebära bland annat följande:

- Åkermarken har ett välbalanserat näringstillstånd, bra markstruktur och mullhalt samt så låg föroreningshalt att ekosystemens funktioner och människors hälsa inte hotas.
- Odlingslandskapet brukas på sådant sätt att negativa miljöeffekter minimeras och den biologiska mångfalden gynnas.
- Jorden brukas på ett sådant sätt att markens långsiktiga produktionsförmåga upprätthålls.
- Odlingslandskapet är öppet och variationsrikt med betydande inslag av småbiotoper och vattenmiljöer.
- Biologiska och kulturhistoriska värden i odlingslandskapet som uppkommit genom lång, traditionsenlig skötsel bevaras eller förbättras.
- Odlingslandskapets byggnader och bebyggelsemiljöer med särskilda värden bevaras och utvecklas.
- Hotade arter och naturtyper samt kulturmiljöer skyddas och bevaras.
- Odlingslandskapets icke domesticerade växt- och djurarter har sina livsmiljöer och spridningsvägar säkerställda.
- Den genetiska variationen hos domesticerade djur och växter bevaras. Kulturväxter bevaras så långt möjligt på sina historiska platser.
- Främmande arter och genetiskt modifierade organismer som kan hota den biologiska mångfalden introduceras inte.

MILJÖKVALITETSNORMER

- för luftkvalitet

Enligt miljökvalitetsnormer, Förordningen 2001:527, avseende svaveldioxid, kvävedioxid, bly och partiklar (PM 10) i utomhusluften som trädde i kraft den 19 juli 2001.

Efter den 31 december 2005 får normerna för svaveldioxid, kvävedioxid och bly ej överskridas. Efter den 31 december 2004 får normerna för partiklar (PM 10)ej överskridas.

En miljö kvalitetsnorm för skydd av hälsa innebär bl.a. att föroreningsnivåer skall uppnås och upprätthållas så att risken för olägenheter av betydelse kan uteslutas.

Till miljö kvalitetsnormen för kvävedioxid finns även utvärderingströsklar kopplade vilka anger hur omfattande utredningsinsatser, mätningar som behöver göras.

Miljö kvalitetsnorm för kvävedioxid

Medelvärdestid	Normvärde (Ug/m3)	Normvärdet får överskridas högst	Övre Tröskel för Utvärdering (Ug/m3)	Nedre Tröskel för Utvärdering (Ug/m3)
1 timme	90	175 tim/år (98- percentil)	72	54
1 Dygn	60	7 Dygn/år (98- percentil)	48	36
Kalenderår	40	-	32	26

Miljö kvalitetsnormen för kvävedioxid överskrids inte i Nykvarns Kommun. Inom Nykvarns Kommun tätort är vägtrafiken den dominerande källan till kvävedioxidhalterna. Halterna är högst invid E20 men såväl Miljö kvalitetsnormen som utvärderingströskeln klaras med god marginal.

Kommande miljö kvalitetsnormer för luftkvalitet

Bensen i utomhusluft
Kolmonoxid i utomhusluft
Radon i inomhusluft

- för vattenkvalitet

Den 1 september 2001 trädde en förordning (2001:554) om miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten i kraft.

Kommande miljö kvalitetsnormer:

- Nitrat i grundvatten
- Fosfor i sjöar
- Organiska miljögifter och tungmetaller

Radon

Kommunen har utrett markradonsituationen och förekomsten av hus byggda med Alunskifferbaserad lättbetong (blå lättbetong) i kommunen. Nykvarns tätort är till stora delar belägen på den grusås som från norr till syd går genom samhället. I övrigt inom tätorten utgörs marken av berg, morän, silt och lera. Utanför tätorten finns liknande grusås mellan Ryssjön och Taxinge. Området mellan Turinge och Taxinge fram till Mälaren innehåller även gångar av granit / och eller pegmatit med högre uranhalt samt morän som innehåller fragment av dessa bergarter.

Markområden med grus, sand och förhöjd uranhalt klassas som område med risk för höga radonhalter. Observeras bör att det är den enskilda byggnadens konstruktion, täthet och ventilation m.m. som avgör radonhalten.

Rekommendationer

Vid lokalisering av ny bebyggelse m.m. inom hög- och normalriskområden ska alltid markradonrisken samt kommande miljö kvalitetsnorm beaktas.

Buller och vibrationer

Bullerstörningar orsakas bland annat av trafik, skjutbanor, motorsportbanor, installationer i och på byggnader, buller från restauranger, verkstäder och industrier. Inom kommunen är motorvägen och riksvägar den dominerande källan till buller. Järnvägens tågtrafik på Svealandsbanan stannar i tätorten vilket gör att bullernivån ligger klart under gällande riktvärden.

Rekommendationer

I översiktsplanen skall i planering och byggande beaktas Naturvårdsverkets riktvärde för en långsiktigt hållbar ljudnivå utomhus 55 dBA (ekvivalent) och policyn *Buller och vibrationer från spårbunden linjetrafik* som gemensamt tagits fram av Banverket och Naturvårdsverket.

Farligt gods

Transporter av farligt gods förekommer främst på E20 och infartsvägarna Alcros område i Nykvarn. Enligt Vägverket rekommenderade färdvägar för transporter av farligt gods är E20 primär transportväg och väg 576 och 509 sekundära transportvägar.

Avfallshantering

Avfallshanteringen regleras av kommunens Renhållningsordning med Avfallsplan. Övergripande mål för kommunens avfallsplanering är att minimera uppkomsten av avfall, reducera dess farlighet och utveckla återvinning av material- och energiresurser i avfallet.

Hushållsavfallet deponeras på Tvetas avfallsanläggning i Södertälje kommun. Naturvårdsverket tog i samband med Miljöbalkens ikraftträdande 1999 två styrande beslut som berör avfallsområdet.

Organiskt avfall får inte deponeras efter 1 januari 2005

Inget brännbart avfall får deponeras efter 1 januari 2002

Rekommendationer

Nationella och lokala mål för avfallshanteringen beaktas i all planläggning inom kommunen

Tele

Vid prövning av nya mobiltelefonmaster ska stor hänsyn tas till det aktuella områdets natur- och kulturvärden. Samutnyttjande av mobiltelefonmaster bör eftersträvas. Utbyggnaden av den tredje generationens mobiltelesystem, 3G, har börjat och är en följd av EU parlamentets och EU rådets beslut (nr 128/1999/EG) om samordnat införande av ett system för mobil och trådlös telekommunikation av tredje generationen (UMTS) inom gemenskapen.

Rekommendationer

Myndigheterna rekommenderar gemensamt följande försiktighetsprincip:

Om åtgärder, som generellt minskar exponeringen kan vidtas till rimliga kostnader och konsekvenser i övrigt bör man sträva efter att reducera fält som avviker starkt från vad som kan anses normalt i den aktuella miljön. När det gäller nya elanläggningar och byggnader bör man redan vid planeringen sträva efter att utforma och placera dessa så att exponeringen begränsas

Skredrisk

Kommunens genomförda utredning 1997 om risk för skred visar att det endast vid området vid Taxinge kyrka finns skredrisk.

4.6 Naturvård

Naturvård omfattar skydd av värden i natur- och kulturlandskapet genom bevarande och hänsynstagande, skötsel och restaurering.

Olika naturtyper som sjöar, skogar, hagmarker och åsar kan vara värdefulla och intressanta ur olika perspektiv, exempelvis geologi, botanik, zoologi, landskapsbild och friluftsliv.

Riksintressen - Naturvård

YNGERN

Värdeomdöme: Yngern och Hundsjön är av högsta värde ur limnologisk synpunkt. Sjöarnas goda vattenkvalitet samt områdets storlek, variation och ostördhet utgör stora naturvärden. Sjöarna har också viktiga förutsättningar för ett rikt växt- och djurliv. Området hyser bl.a. goda bestånd av storlom och fiskgjuse. Yngerns stora värde för fågellivet har varit stabilt under lång tid. Sjön har även en mycket artrik fisk- och bottenfauna. Förutom vanliga insjöfiskar förekommer bl. a. nissöga, småspigg, nors och lake. Bottenfaunan innehåller många sällsynta och rödlistade arter, varav många har höga krav på god vattenkvalitet. Turingeåsen mellan Yngern och Vällingen är av mycket högt geovetenskapligt värde som orört grusområde med åsnät, kullar och dödisgröpar.

Förutsättningar för bevarande: Områdets karaktär av varierande natur bevaras. Skogsbruk på de små öarna i sjön Yngern samt i områden med särskilt värdefull flora bör begränsas och i vissa fall helt undvikas.

Värdet kan påverkas negativt av omfattande skogsavverkningar, bebyggelseexploatering, grustäkt, muddringar, förorenande utsläpp i sjöarna, störningar på sjöfågellivet.

Områdets huvuddrag: Yngern är med sina 14 000 ha (14 km²) den största sjön i södra delen av länet. Den är flikig, relativt smal och krökt som ett C. Formen gör att sjön naturligt kan delas upp i Norra respektive Södra Yngern. Även mellanpartiet utgör egentligen ett eget "bäcken". Tillrinningsområdet är relativt opåverkat och består i huvudsak av mycket kuperad skogsmark som är förhållandevis obruten av bebyggelse. Barr- och blandskogar avbryts av hällmarker och rikligt med myrar. Även lundartade partier förekommer, t.ex. i vissa dalgångar vid Yngsviken och på udden Stadaäng. I öster avgränsas sjön av en rullstensås, Turingeåsen, som bildar ett näs mellan Södra Yngern och sjön Vällingen.

Utöver Yngern och dess öar ingår delar av sjöns omgivning i det skyddsvärda området. Dessa delar utgörs av Stadaäng på Södra Yngerns norra strand, åsen i öster samt sjöarna Stora Envättern och Sarvsjön med omgivning söder om Yngern. Naturvärdets styrka varierar mellan de olika delområdena.

Sjön Yngern, öarna och åsen har högsta naturvärde. Yngernområdet är även värdefullt för det rörliga friluftslivet. Sjön används flitigt för bad och kanotpaddling och omgivningarna utgör värdefulla bär-, svamp- och strövmarker. Sörmlandsleden passerar genom området.

Yngern, som är länets näst största sjö (Mälaren undantagen) är en näringsfattig skogssjö med mycket klart vatten. Största uppmätta vattendjup är 26 m. Sjön är föga påverkad av föroreningar. Vattnet används av många som dricksvatten utan föregående rening. Med sin flikiga utformning med många vikar, holmar, grund och djupområden har Yngern också många olika typer av bottenmiljöer. Detta medför också att Yngern har ett rikt bottenlevande djurliv.

De mindre öarna i sjön är opåverkade av modernt skogsbruk och har därför ett särskilt intresse för växt- och djurlivet.

Åsen på näset mellan Yngern och Vällingen är huvudsakligen barrskogsbevuxen och har en starkt bruten topografi. Branta och höga åsryggar växlar med ibland djupa åsgropar. Partiet väster om Tingsåtra är mäktigt med höga ryggar med branta sidor. Svagt utbildade klapperstensfält kan iakttas på flera ställen.

Fem av åsgroparna är vattenfyllda och bildar karaktäristiska åsgropssjöar med runda former, stora djup och klart vatten. Sjöarna är mycket näringsfattiga och känsliga för försurning. De har inga eller mycket små synliga tillflöden och utlopp. Vattenutbytet sker i stället inuti åsen. En mycket intressant algplanktonflora och förekomsten av klorofyllbärande (gröna) svavelbakterier gör att sjöarna, särskilt Hundsjön, har ett stort vetenskapligt intresse. Den speciella vattenmiljön orsakas framför allt av särskilda temperatur- och ljusförhållanden samt tidvis syrefria bottenar. Limnologisk forskning har skett i åsgropssjöarna sedan mitten på 1960-talet.

Udden vid Stadaäng är bevuxen med blandskog med stort inslag av ädla lövträd och hassel. Lundfloran är rik med arter som t.ex. tandrot, lungört, tibast, underviol och tvåblad.

Bårsjön

Områdes namn: Bårsjöns våtmarker

Area : 45 ha

Bårsjöns Våtmarker ingår i Natura 2000 (EU:s nätverk av områden som har eller avses få naturskydd). Reservatsbildning pågår sen 1999.

Värdeomdöme:

Våtmarkerna vid Bårsjön är mångformiga och utgörs av representativa exempel på sumpskog och topogena kärr med olika näringsgrad. Centralt i området ligger själva Bårsjön som är en grund skogssjö, till stor del täckt av flytbladsvegetation.

Förutsättning för bevarande:

Besvarande av våtmarkerna förutsätter att dess hydrologi inte störs. Ingrepp som torvtäkt, vattenreglering, dämning och dränering genom dikning och underhåll av diken i våtmarken eller dess tillrinningsområden kan skada värdena. Avverkning och andra skogbruksåtgärder i sumpskog eller annan våtmark, i skog på fastmarksholmar och i kantzoner bör ej utföras. Mycket skog nära våtmarken har avverkats.

Ytterligare sådana avverkningar kan skada områdets hydrologi, lokalklimat och våtmarkens näringsbalans. Markberedning, skogsgödsling och kalkning bör undvikas inom tillrinningsområdet. Vägbyggnad samt uppförande av anläggningar och bebyggelse är inte förenligt med naturvårdsintressena i riksintresseområdet.

Områdets huvuddrag:

Bårsjön är en liten, grund skogssjö som nästan helt täcks av flytbladsvegetation och säv. Sjön omges av en variationsrik myrmark, dominerad av olika kärrtyper. Norr om sjön finns ett större sumpskogsområde. Huvuddelen av myrmarken ligger i en dalgång som sträcker sig västerut från sjön. Kärrrens och sumpskogen fältskikt är artrika. Söder om sjön reser sig en granskogsklädd bergsbrant där Täljeleden passerar.

Större delen av sumpskogen består av blandskog av klibbal, glasbjörk, gran och tall. Fältskiktet är artrikt, bl.a. växer här ett flertal olika orkidéer samt fyra olika pyrolaarter. Bottenskiktet består främst av vitmossor som krattvitmossa och purpurvitmossa, vilka båda indikerar ganska näringsrika miljöer.

Kärr dominerar väster om sjön. Våtmarken är här till största delen öppen med enstaka klibbalar och glasbjörkar i trädskiktet. Vass, pors och starr växer i en matta av vitmossor. Vegetationen varierar mellan näringsfattiga starr- och vitmossdominerad till rikare brunmossdominerad typ. Här finns bl.a. trubbitmossa som gynnas av näringsrik miljö. Inom ett område av kärret finns ytterligare indikatorer för högre näringshalt i bottenskiktet,

bl. a. röd skorpionmossa och röd glansvitmossa. Det större kärrområdet i väster omfattar en liten tallbevuxen mosse med skvattramvegetation. Myrmarken angränsar till sjön med gungflyn.

Riksintrasse - Naturvård och Friluftsliv

MÄLAREN

Mälaren med öar och strandområden är enligt Miljöbalken 4 kap.1 och 2 §§ med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i områdena, i sin helhet av riksintresse.

Exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön får komma till stånd endast om

1. det inte möter något hinder enligt Miljöbalken 2-8 §§ och
2. det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden.

Inom området skall turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön:

Naturgeografisk region: Svealands sprickdalsterräng med lerslättdalar och sjöbäcken

Intresseaspekter (rangordnade): Natur- och kulturstudier, fritidsfiske, båtsport, kanoting, bad, skridskofärder, bär- och svampplockning, strövande.

Urvalskriterier (rangordnade):

Särskilt goda förutsättningar för positiva upplevelser, natur- och kulturstudier i en vacker insjöskärgård.

Särskilt goda tillfällen till fritidsfiske, bär- och svampplockning.

Utsökta förutsättningar för båtsport, kanoting och bad, skridskofärder.

Goda förutsättningar för strövande och cykelturer.

Förutsättningar för att Mälarens värden skall bestå:

Mälarens strandområden bevaras oexploaterade. Områdets prägel av omväxlande natur- och kulturlandskap av skärgårdskaraktär bevaras genom fortsatt jord- och skogsbruk med naturvårdshänsyn. Områdets värden kan minskas genom olika slag av exploatering, t ex bebyggelse, eller omfattande kalavverkning.

Anordningar för friluftslivet underhålls och kompletteras varsamt med hänsyn till natur- och kulturmiljön.

Kommunens naturreservat

Björkviksmossen

Areal (ha): land 15

Björkviksmossen är ett litet naturreservat, beläget 4 kilometer sydväst om Nykvarn. Området utgörs av en förhållandevis opåverkad tallmosse samt mindre partier naturskogsartad barrskog som bland annat hyser skyddsvärda rödlistade arter.

Ändamålet med reservatet är att bevara en tallmosse och intilliggande äldre barrskog med deras växt- och djurarter.

Föreslagna naturreservat

I översiktsplanen föreslås två (2) nya naturreservat.

Jägarskogen

Jägarskogen är ett omtyckt tätortsnära rekreativområde för det rörliga friluftslivet.

Området på ca 42 ha inrymmer ett varierat skogsbestånd med dominerat gran och tall i

den norra delen som övergår till löv med stort inslag av ek i den södra delen vid sjön Yngern. Genom att skydda området skapas förutsättningar att ta tillvara områdets naturvärdena och tillgodose behovet av tätortsnära rekreationsområde.

Vidbynäs

Området på ca 20 ha gränsar mot sjön Turingen norr om gården. Växtligheten består av ädellövsdominerad orört skogsbestånd med stor trädslagsblandning främst av äldre ask, lönn och ek samt mycket grova alar utmed stranden.

Områdets fuktiga och beskuggade miljö har bidragit till en tydlig mossfäll på de gamla ädellövträden. Det stora skyddsvärdet bedöms utifrån den stora andelen gamla träd, den rika trädslagsblandningen, inslag av död ved, örtrikedom och mossbeklädda bergpartier.

Övriga natur-biotopområden

Malmsjön

Malmsjön i kommunens nord-östra del delas av Nykvarns och Södertäljes kommuner. Sjön är uppdämd av moränkullar i söder och en ås i öster. Den är ganska grund och har en plan botten. Intilliggande marker är så gott som helt bevuxna med barrskog. Stränderna, som består av morän och sand, berörs på några ställen av fritidshusområden.

Sjön är mycket näringsfattig och är relativt opåverkad av föroreningar. Största djupet är 6 m. I den sparsamma vatten vegetationen finns strandpryl och notblomster, vilka visar på ett rent vatten. Sjön används också som reservvattentäkt. Den erbjuder en fin miljö för kräftor. Det rena vattnet och den goda tillgången på sandstränder gör Malmsjön till en omtyckt badsjö. Sjösänkning och förorenande utsläpp är inte förenliga med vattenskydds och naturvårdsintresset.

Miaren - Mindalssjön - Lundesjön - Ånstasjön - Norra Måsnaren

Sjöarna utgör tillsammans med den numera helt igenväxta Kämstasjön ett stort sammanhängande våtmarksområde. Sjöarna är näringsrika och bevuxna med mycket vass. Tillrinningsområdet omfattar främst odlingsmarken norr om våtmarkskomplexet som annars i huvudsak omges av blandskog omväxlande med rena löv- och granbestånd.

Området har ett rikt fågelliv som främst är koncentrerat till Ånstasjön. Utöver våra vanligaste slättsjöfåglar kan svarthakedopping särskilt nämnas. Mellan Kämstasjön och Lundesjön växer tibast. Dikning, invallning eller förorenande utsläpp som ytterligare påskyndar igenväxningen är exempel på åtgärder som inte är förenliga med naturvårdsintresset.

Högholmen - Smedens holmar

Högholmen och Smedens holmar ligger i Gripsholmsviken, dvs. i kommunens nordvästligaste del av Mälaren. Högholmen är som framgår av namnet brant. De hösta partierna är kala. I slutningen mot öster växer barrblandskog som övergår i lövskog på öns östligaste, flacka del. Smedens holmar är bevuxna med blandskog. Mellan de båda sydligast holmarna växer vass. Öarna har ett rikt sjö fågelliv bl. a. en fisktärnskoloni på Högholmen och en gråtrutkoloni på Smedens holmar.

Taxingeån - Drottningkällan

Från Skäggetorp slingrar Taxingeån norrut genom ett vackert odlingsstråk och mynnar ut i Mälaren vid taxinge kyrka. Ån rinner i en ravin som är bevuxen med al och ädla lövträd. I bäckravinsens slutningar finns källor. Drottningkälla vid gården Källefall är en s k Trefaldighetskälla,

Ut med ravinen växer en rik flora som bl a innehåller strutbräken, vildbalsamin och

stinksyska. Floran är rikast vid Drottningkälla. Själva taxingeån har en god vattenföring under hela året med flera strömsträckor och en stenig botten. Dessa faktorer gör ån till en lämplig fortplantningslokal för havsöring och tidigare lekte ett naturligt havsöringsbestånd här. Utplantering av öring har skett för att skapa ett stationärt öringsbestånd i Mälaren.

Rekommendationer

Om naturvärdena skall bevaras måste man undvika sådana röjningar i bäckravinen som inte syftar till att gynna växt- och djurlivet. Kulvertering eller andra förändringar av åns sträckning eller bottenprofil är inte heller förenliga med naturvårdsintresset.

Kråkhoppet

Den lilla gården Kråkhoppet ligger cirka 2 km sydost om Nykvarn. Omedelbart öster om gården finns en relativt brant blandskogsbevuxen bergssluttning men ek, gran och björk samt rikligt med hassel och skogstry i buskskiktet. I sydväst avgränsas sluttningen mot en liten åker. Runt gården växer i övrigt blandskog. Längre österut ligger Lillvarvtåsjön som delvis omges av gamla betesmarker. Den sydvända bergsslutningen innehåller en rik och egenartad örtflora.

Rekommendationer

Konventionellt skogsbruk i bergsslutningen är inte förenligt med naturvårdsintresset

Opåverkade områden

Inom kommunen finns tre områden som är relativt opåverkade av bebyggelse och exploatering. Områdena bedöms, på sin storlek, orördhet och karaktär av vildmark, ha ett stort värde för det rörliga friluftslivet.

1. Skogsområdet norr om Kämsta.
2. Yngsön och området väster om tätorten som bildar en halvö i Yngern (Alphyddan, Bysta och Mansvik).
3. Skogsområdet väster om Yngern.

Kämsta området innehåller även jordbruksbygd och ligger relativt nära tätorter. Området väster om Yngern m fl. småsjöar är en del av ett större relativt opåverkad skogsområde, Mälarmården, som fortsätter in i Sörmlands län.

Rekommendationer

Inom dessa tre områden bör stor restriktivitet råda, vad avser ny bebyggelse eller andra åtgärder som kan motverka värdena.

Ängs- och hagmarker, Länsstyrelsens inventering 08/2001, visar på 4 mindre områden, dels runt Turinge och dels ett område vid Stångarö. Alla fyra områdena är av klass III, dvs högt bevarandevärde (klass I, högsta bevarandevärde och klass II, mycket högt bevarandevärde. Se Naturvårdsverket. Handbok, 1987).

4.7 Vatten

Sjöar och vattendrag

Av kommunens totala yta på 178 km² täcks 26 km² av vatten. Vattenområdet omfattar 20 sjöar och 4 större åsystem.

Mälaren, insjöarna och grundvattnet utgör delar i det viktiga kretslopp som vattnet uppträder i. En god vattenkvalitet är en förutsättning för flera av de verksamheter som är viktiga för kommunen, t.ex. bostadsbebyggelse, friluftsliv, turism och fiske.

Det finns ett nära samband mellan markanvändning och vattenkvalitet. Näringsämnen som tillförs Mälaren och Saltsjön kommer från samhällen, industrier, jordbruket och trafiken via vattendrag och atmosfären.

Mer än 50 % av tillförseln av såväl kväve som fosfor transporteras via vattendrag till kustvattnet .

Grundvatten

De största grundvattenförekomsterna är knutna till isälvsavlagringarna, grusåsarna. I övrigt finns grundvattentillgångarna i urberget.

Dagvatten

Dagvatten är ett samlingsbegrepp för ytligt avrinnande av regn- och smältvatten från gårdsytor, gator, tomtor, takytor m.m. Dagvattnet kan innehålla föroreningar som kan förorsaka problem för recipienten vid snabb avbördning. Genom lokalt omhändertagande av dagvatten kan belastningen på recipienten och kommunens reningsverk minska.

Tätorternas parker, trädgårdar och naturområden är värdefulla för lokalt omhändertagande av tätortsbebyggelsens dagvatten. Dammar, bäckar och våtmarker kan utformas så att de blir positiva inslag i tätorten.

Vid ny bebyggelse bör eftersträvas lokalt omhändertagande av dagvatten och i de delar av kommunens ledningsnät som är kombinerade bör successivt ersättas av andra lösningar för att dagvattnet inte ska belasta reningsverket.

Avrinningsområden

Vattenområdet omfattar 20 sjöar och har i kommunens översiktsplan delats upp i 5 större geografiska avrinningsområden.

- 1 Yngern
- 2 Mälaren
- 3 Måsnaren
- 4 Sekundärt inflöde i sjö
- 5 Kvarnsjön

För varje sådant område har vi beskrivit skyddsvärda områden, på verkande områden samt områden med intressekonflikter och konflikter. Dessa områden är översiktligt beskrivna i den följande texten. Områdena är dessutom markerade på den bifogade kartan.

Grundvattentillgångarna i kommunen liksom områden med saltvatten påverkar grundvatten är endast beskrivna i begränsad omfattning.

De största grundvattenförekomsterna är knutna till isälvsavlagringarna, grusåsarna. I övrigt finns grundvattentillgångarna i urberget.

Alla fastställda skyddsområden för vattentäkter är dock medtagna. Även de vattenförande åsbildningar enligt den geohydriska kartan finns översiktligt beskrivna i texten.

Samverkan inom respektive avrinningsområde

Respektive avrinningsområde bör utgöra utgångspunkt (perspektiv) vid arbete med att utveckla hushållningen med vattenresurserna. Där Turingeån utgör det dominerande avrinningsområdet för tätorten.

1. Avrinningsområdet Yngern

Skyddsvärda områden

Hela Yngern, en av länets största sjöar med närliggande markområden är naturområden av riksintresse.

Sjön har ett gynnsamt pH-värde trots att den inte är näringsrik. Sjön är endast obetydligt påverkad av föroreningar och har dricksvattenkvalitet, och det är viktigt att inga avloppsutsläpp tillåts ske till sjön.

För att skydda sjön från begränsning av båtmotorstyrkan införs. Motordrivna farkoster får inte framföras med större motorstyrka än 8 hk.

Skyddsområde för grundvattentäkt, Bommersvik

Vattendomstolen fastställde 1983 skyddsområdet för vatten vid förbundsskolan Bommersvik. Täkten är en grusfilterbrunn med en kapacitet på 40 m³ / dygn.

2. Avrinningsområdet Mälaren

Avrinningsområdet inom Nykvarns Kommun omfattar området från Sundsvik till Hörnö med en del av södra Björkfjärden, Gripsholmsviken och Sundsörsviken.

Skyddsvärda områden

Hela Mälaren är av riksintresse för naturvård, det rörliga friluftslivet och kulturvård. Sjön har ett mycket stort värde som vattentäkt för Nykvarn - och Södertälje Kommun. Från Mälaren tas ca åtta miljoner m³ råvatten som efter konstgjord infiltration i Malmsjöåsen och beredning till dricksvatten i Djupdals vattenverk levereras till kommunerna. Mälaren har också stor betydelse som transportled och fisket.

Inom Nykvarns Kommun finns ett par holmar i Mälaren, Högholmen och Smedens Holmar.

Öarna har ett rikt fågelliv. Bland annat finns en fisktärnekoloni på högholmen och en gråtrutkoloni på Smedens holmar. Landstigning under vår och försommar bör därför undvikas.

3. Avrinningsområdet Måsnaren

Skyddsvärda områden

Sjöar och våtmarker norr om Lilla Måsnaren

Mindalssjön, Ånstasjön och Lundesjön är grunda och kraftiga igenväxta. Sjöar utgör

häckningsplats för flera fågelarter. Den kraftiga växtligheten bidrar troligen till att binda näringsämnen, som läcker ut från jordbruksområdena i den norra delen av avrinningsområdet.

Lilla Måsnaren

Vegetationen utmed sjöns stränder utgörs bitvis av kraftiga vassbälten. Sjön och dess närmaste omgivning är en bra häcknings- och rastplats för fågel.

Skyddsområde för vattentäkten på Malmsjöåsen; Djupdals vattenverk
Djupdals vattenverk försörjer tätorterna Södertälje och Nykvarn med dricksvatten. Vattnet till vattenverket tas upp som ett grundvatten från Malmsjöåsen. Vatten från Mälaren pumpas upp och infiltreras i åsen. Infiltrationsområdet omges av ett skyddsområde med speciella bestämmelser till skydd för vattentäkten. Kommunen gräns mot Södertälje skär igenom sjön Malmsjön som omfattas av Skyddsområdet.

Spillvattenledningen från Nykvarn (2.3)

Vattenledningen till Nykvarn och spillvattenledningen från Nykvarn passerar strax norr om Lilla Måsnaren. Ledningarna passerar också genom skyddsområdet för kommunens vattentäkt vid Djupdal, Södertälje kommun. Vid detta avsnitt är spillvattenledningen försedd med ett läckagevarningssystem, som larmar och stoppar pumpningen av avloppsvatten, om ledningen skulle börja läcka.

4. Avrinningsområdet sekundärt inflöde i sjö

Området omfattar Turingen och Turingån vattensystem, Taxingeåns vattensystem med bl.a sjöarna Långsjön, Ryssjön och Almsjön.

Påverkande områden

Turingen och Turingån

Turingån och Turingen har under årens lopp fått ta i emot orenat avloppsvatten från industrier i Nykvarn. Utsläppen från Nykvarns bruk, som bedrev papperstillverkning under åren 1850 - 1971, utgjordes bl.a. av fiber och kvicksilver.

Sanering av kvicksilver har pågått sen 1995 där sanering av delen Turingeån uppströms Turingen är genomförd. Återstående sanering av Turingesjön beräknas vara genomförd under 2002.

Dagvatten utsläpp från Nykvarns tätort

Dagvattnet från Nykvarn leds till Turingeån och till Turingen. Den totala dagvattenvolymer har uppskattats till ca 500 000 - 700 000 m³ / år.

Skyddsvärda områden

Taxingeåns vattensystem

Taxingeån har en god vattenföring under hela året. Botten är stenig och lämpad som fortplantningslokal för havsöring. Åravinerna från Finkarby till utloppet i Mälaren innehåller många skyddsvärda biotoper.

Grundvattentillgången är stor inom Taxingestråkets isälvsavlagringar. Med hänsyn till avlagringens genomsläpplighet och den goda grundvattentillgången bör området betraktas som skyddsvärt.

Taxingeåns utflöde i Mälaren (4.3)

Undersökningar har visat, att ån är påverkat av utsläpp från jordbruk och avloppsvatten.

Turingeån mynnar i Sundsörsviken. Ån och sjön Turingen har fått ta emot mycket föroreningar från industrier. Sjön Turingens vatten är svartlistat, och även Sundsörsviken är påverkad av föroreningar.

Turingeåns vattensystem utgör ett omtyckt område för närrekreation inom tätorten. Möjligheten att utveckla området bör tillvaratas.

5. Kvarnsjöns avrinningsområde

Avrinningsområdet omfattar inom kommunen delen Vällingen - Långsjön- Rimsjön fram till Brokvarn.

Skyddsvärda områden

Vällingen - Kvarnsjön, vattentäkt för Södertälje kommun.

Åsgropssjöarna mellan Yngern och Vällingen (ingår i riksintresset för Yngern) och Kråkhoppet (öster om Brokvarn)

4.8 Jord - och skogsbruk

Enligt Miljöbalken 3 kap är jord- och skogsbruket näringar av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen, och detta behov inte kan tillgodoses genom att annan mark tas i anspråk på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt.

Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen ska så långt som möjligt skyddas från åtgärder som påtagligt kan försvåra ett rationellt skogsbruk.

JORDBRUK

Den totala jordbruksarealen uppgår till ca 2000-2500 ha.

Odlingen består till stor del av ren spannmålsodling utan djurhållning. Inom kommunen ökar antalet sk. hästgårdar genom att större fastigheter styckas.

SKOGSBRUK

Skogen domineras av tall-, gran- och lövskog. Arealen är ca 7700 ha och uppdelad på olika ägare. Andelen skog där skötseln sker enligt kriterier för "Grön skogsbruksplan" har ökat sen förra planperioden.

4.9 Friluftsliv

I 3 kap Miljöbalken anges att mark- och vattenområden som har betydelse från allmän synpunkt skall på grund av hänsyn till friluftslivet skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada miljön. Vidare skall behovet av grönområden i tätort och i närheten av tätorter särskilt beaktas.

Följande områden R1 - R2 är viktiga för möjligheten att röra sig i skog och mark i närheten av bostaden. Områdena består av skogsmark i tätorterna närhet och innehåller i de flesta fall motionsspår och andra anläggningar för friluftslivet. Ett par mindre områden längre bort från tätorterna, redovisas även, där kommunen äger marken och har iordningställt strövstigar, rastplatser mm.

Område R 3 är pga sin storlek, orördhet och karaktär av vildmark av stort värde för det rörliga friluftslivet. Kämstaområdet innehåller också jordbruksbygd.

Rekommendationer

I området R 1 - R 2 tillåts endast ny bebyggelse, om inte den allemansrättsliga tillgängligheten inskränks. Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till friluftslivet.

I området R 3 tillåts bebyggelse endast som komplettering i jordbruksbebyggelse i Kämstaområdet. Befintliga fritidshusområden bör inte utvidgas och nya inte tillskapas.

R 1 Oxvreten

Terrängen i området är måttligt kuperad med en varierande barr-/blandskog med ett ganska stort inslag av löv. I Oxvreten finns motionsanläggningar med elljusspår mm.

R 2 Sandtorpsskogen

Väster om Nykvarn ligger Sandtorpsskogen som sträcker sig ner mot Yngern. I området finns anlagda cykel- och gångvägar, promenadstigar och motionsspår. Området utnyttjas av skolor och närboende för rekreation.

R 3 Kämsta

Kämstaområdet är ett förhållandevis stort sammanhängande skogsområde som omger ett mindre område med öppen mark, främst åker. Inslaget av myrmarker och små skogssjöar är stort.

På de högsta partierna växer hållmarkstallskog, på sluttningar barr-/blandskog och i sänkorna ofta fuktstråk, nästan myrmark, med mycket tät skog, ibland rena alkärr med lummig ormbunksvegetation.

Naturen är karg, ofta vildmarksartad och vegetationen ofta fattig. Sjöarna, framförallt de i norra delen av området är av näringsfattiga typ ofta med mycket humusämnen.

Kämsta - Stångarö, mitt i skogsområdet, är ett kuperat jordbrukslandskap av delvis gammaldags karaktär med flera, tidigare betade hagmarker bla en ovanligt stor och vacker enbacke vid Norrtorp.

Kämstas värde för friluftsliv är att området är stort, sammanhängande och relativt orört inom rimligt avstånd för en kortare utflykt från någon av de omgivande tätorterna. Kämstas lilla åkermarksområde uppvisar även det karakteristiska sörmländska landskapet.

Bad

Inom kommunen finns 4 bad som regelbundet kontrolleras av kommunen.

Hökmossen (Yngern)

Lövnäsbadet (Yngern)

Taxinge (Mälaren)

Lilla Turingen

Vandringsleder

Vandringsleden Täljeleden sträcker berör kommunens nordöstra del och är väl markerad och lätt att ta sig till.

4.10 Kulturmiljövård - värdefulla kultur- och bebyggelsemiljöer

I översiktsplanen har 5 områden i kommunen bedömts vara värdefulla kultur- och bebyggelsemiljöer.

Taxinge - Näsby är av riksintresse enligt beslut av riksantikvarieämbetet. I de andra områdena finns en mängd inventeringar av enstaka byggnader, men sammanfattande omdömen om miljöerna samt mer detaljerade rekommendationer för bevarandet saknas i flertalet fall. Beskrivningarna är därför i de flesta fall mycket kortfattade.

Taxinge - Näsby

Näsby gods omnämns första gången 1281 i samband med att Magnus Ladulås bror skänkte gården till Strängnäs domkyrka. Under medeltiden tillhörde Näsby olika frälseläcker och gjordes till sätesgård under 1600-talet. År 1803 uppfördes den nuvarande byggnaden efter ritningar av C C Gjörwell, samtidigt som de bägge flyglarna byggdes om. De är ursprungligen från 1700-talets mitt.

Parallellt med vägen till godset slingrar sig Taxingeån i en ravin bevuxen med al och ädellövskog.

På ömse sidor allén ligger ett imponerande gravfält med ca 175 gravhögar och stensättningar. Vid sommarstugeområdet Finkarby ligger en fornborg. Några mindre gravfält finns även i parken intill slottet.

Sammanfattande värdetext:

Ett stort gods av medeltida ursprung. Det nuvarande godset är en väl sammanhållen helhet av alla de delar som ingick i ett gods under 1800-talet: huvudbyggnaden, en magnifik parkanläggning, arbetarbostäder, såg, kyrka, järnvägsstation etc.

Byggnaderna, som ännu är bevarade, har karaktär av en levande kulturmiljö och är av stort kulturhistoriskt värde. Den kan anses tillhöra de främsta exemplen i Nykvarn på mångsidigt utvecklat gårdssamhälle som också hålls tillgängligt för allmänheten som fritidsområde och utflyktsmål.

Fornlämningar i området är ovanligt tydliga.

Stensättra

Den välbevarade och undanblömda herrgårdsmiljön har som huvudbyggnad ett stilrent litet gustavianskt stenhus, uppfört 1794. Eventuellt kan delar av flygelbyggnaderna, som ännu finns kvar, ha ingått i en 150 år äldre timmerbyggnad.

Sundsvik - Sundsör

Sedan medeltiden har Sundsör varit ett kvarnställe. Rester av kvarnrännarna, den stora fågeldammen och den vackra 1800-talsbebyggelsen vid Sundsvik, ger hela området en särpräglad karaktär av levande bruksmiljö. I området ingår också den vackert belägna huvudbyggnaden till Sundsörs säteri, som blev bebyggt på 1630-talet.

Genom en lång tradition av olika verksamheter på platsen har en särpräglad miljö tillkommit som kan betecknas som helt unik i Nykvarn och har därför ett stort kulturhistoriskt intresse.

Turinge kyrka - Vidbynäs

Vidbynäs säteri bildades på 1630-talet av de förhistoriska byarna Viby och Näs.

Allén från Vidbynäs leder ner mot Turinge kyrka och mitt emot ligger kyrkbacken, länets kanske bäst bevarade, med bodar och hus från 1700- och 1800-tal i behåll. Åt vänster är utsikten fri och på andra sidan Turingeån skimtar Wincklerska slöjdskolan, en vacker tvåvåningsbyggnad i tegel.

Kämsta

I Kämstaområdet kan kulturlandskapets utveckling genom århundraden spåras. Kämsta by skiftades 1850 och de flesta gårdar flyttades och byggdes om. I utkanterna av Kämsta ligger fornborgen Kämstaborg.

I området finns mycket värdefull bebyggelse, bl a en gård med ett av traktens äldsta och mest välbevarade "allmogehus".

4.11 Besöksnäring

Taxinge-Näsby

Taxinge-Näsby är med sina drygt 100 000 besökare per säsong ett av Mälardalens mest besökta utflyktsmål. Det är även känt som "kakslottet", tack vare sitt kafé med ett dignande kakbuffébord. I direkt anslutning finns bad, hantverksbodas, galleri och en mycket vacker parkanläggning. (Se även 4.10 Kulturmiljövård). Dessutom finns möjlighet att resa med ångbåt till/från ångbåtsbryggan i Taxinge.

Lådbilslandet

Lådbilslandet invigdes i maj 2001 och blev snabbt ett mycket populärt utflyktsmål för barnfamiljer. I Lådbilslandet kan alla barn mellan två och tio år köra bil på riktigt! Här finns även flera andra aktiviteter så som karuseller, hoppborgar, minitåg och kafé.

Nykvarns Folkets Park

Nykvarns Folkets Park är en av Sveriges äldsta bevarade folkparker som fortfarande är i drift. De senaste åren har de gamla byggnaderna restaurerats och parken ha fått nytt liv. Under sommaren anordnas program för både barn och vuxna t.ex. danser, konserter, pubkvällar, familjedagar och bingo.

Vindhammar

Vindhammar är en kretsloppsanpassad kurs- och konferensgård som ligger vackert belägen vid Turinge kyrka. Kursgården har under de senaste åren genomgått en större renovering och har idag fem konferensrum, ett 20-tal bäddar, konstgalleri, presentbutik och restaurang.

Bommersvik

Bommersvik kurs- och konferensanläggning ligger vackert belägen vid sjön Yngern. Kursgården har sedan 1937 varit centrum för den svenska arbetarrörelsens konferens- och kursverksamhet. Bommersvik har idag även öppet för företag och organisationer. Anläggningen, som har ca 100 rum, genomgår för närvarande en större renovering och modernisering.

Mångfaldens hus

1864 byggdes Wincklerska slöjdskolan vid Turinge kyrka för att ge undervisning åt barnen i socken. Idag är slöjdskolan Mångfaldens hus och här finns presentbod, kafé och restaurang. Huset är ett uppskattat utflyktsmål.

Drottningkällan

På vägen till Taxinge-Näsby, nära järnvägen, ligger Drottningkällan. Källan har fått sitt namn efter Katarina Jagellonika, Johan III hustru, som enligt sägnen kom för att hämta friskt vatten åt sin man när han hölls fången av kung Erik XIV på Gripsholm.

Turinge kyrka

Turinge kyrka uppfördes under 1100-talet. Till sevärdheterna hör det gravkor som Erik Dahlberg ritade och lät uppföra åt sig och sin familj i slutet 1600-talet. I vapenhuset finns en runsten från 1000-talet med en av de längsta inskrifterna i landskapet.

Taxinge kyrka

Taxinge kyrka byggdes i slutet av 1600-talet och blev nästan helt ombyggd i gotisk stil 1863. Kyrkan ligger på väg till Taxinge-Näsby Slott. Klockstapeln strax intill byggdes några år senare.

Bad

Det finns fyra badplatser i kommunen:

Taxingebadet vid Mälaren. Sand- och grässtrand.

Hökmossbadet vid Yngern. Sandstrand, gräsytor, bryggor, kiosk och liten servering.

Lövnäsbadet vid Yngern. Sandstrand och brygga. Även fribad.

Sundsviksbadet vid Lilla Turingen. Grässtrand.

Rekommendationer

Det finns goda förutsättningar för att utveckla besöksnäringen i Nykvarns kommun. Under 2002 påbörjas ett projekt som syftar till att stärka kommunens attraktionskraft och konkurrenskraft inom besöksnäringen. Detta skall ske genom ökad samverkan mellan besöksnäringen, kommunen och föreningar. Översiktsplanen bör skapa förutsättningar för att kunna utveckla Nykvarn som besöksort.

Taxinge-Näsby är idag kommunens viktigaste attraktion. För att utveckla besöksmålet bör en småbåtshamn/gästhamn anläggas i anslutning till godset. Ångbåtsbryggan gör det möjligt att kunna ta emot större utflyktsbåtar t.ex. Strömma Kanalbolaget.

Lådbilslandet var 2001 års turistsuccé i Stockholms län. Intresset för anläggningen är stort och besökarna förväntas öka. Anläggningen har stora utvecklingsmöjligheter, vilket kräver mer mark för attraktioner och parkeringar.

Under 2001 sålde Nykvarns kommun Vidbynäs gård. Här planeras en exklusiv hotell- och konferensanläggning med ett 80-tal rum, konferensutrymmen och restaurang stå klar våren 2004. I anslutning till golfbanan planeras en 36-håls golfbana, en 9-håls pay-and-play bana samt en golfrestaurang. Det råder för närvarande en stor brist på såväl konferensanläggningar som golfanläggningar i Mälardalen. De båda anläggningarna kommer att innebära många besökare till kommunen samt ett flertal arbetstillfällen.